

DE NEDERLANDSE RONDHOUTVERWERKENDE INDUSTRIE IN 1996

Zoals vorig jaar al werd voorspeld, is de opleving van vorig jaar in het niet-tropisch rondhoutverbruik in 1996 weer teniet gedaan met een daling van 9%. Het rondhoutverbruik in 1996 was met 1,28 miljoen m³ weer op het niveau van 1993 en 1994. In dit Bos en Hout Bericht maken we de balans op.

1997 nr. 5

S
B
H

STICHTING BOS EN HOUT

De informatie over de Nederlandse rondhoutmarkt komt uit onze jaarlijkse enquête naar rondhoutgebruik in binnen- en buitenland. Met dit BedrijfsInformatieSysteem (BIS) startten we in 1988. Over 1996 enquêteerden we 124 Nederlandse verwerkers van niet-tropisch rondhout en 25 bedrijven in de rondhoutexport. Klompenmakerijen worden slechts eens per vier jaar meegenomen in de BIS-enquête. Aangezien zij vorig jaar geënquêteerd zijn, zijn zij dit jaar dus niet meegenomen. De enquête is niet veranderd ten opzichte van vorig jaar. Dit jaar is het wederom mogelijk om per houtsoort een beeld te schetsen van

herkomst, bestemming en dikte- en lengteklassen (sortimentsverdeling). Met deze gegevens zijn nauwkeurige uitspraken mogelijk over vraag en aanbod van rondhout, zowel kwalitatief als kwantitatief. De enquête zal volgend jaar naar verwachting wel worden aangepast. De respons is in eerste instantie over het algemeen bijzonder laag, hoewel het merendeel van de bedrijven aangeeft wel interesse te hebben voor het BIS-onderzoek. Er zal dan ook worden geprobeerd om de enquête, na een evaluatie met enkele enthousiaste bedrijven, te vereenvoudigen zonder daarbij kostbare informatie te verliezen.

Het rondhoutverbruik in Nederland daalde in 1996 met 9% t.o.v. 1995.

Tabel 1

Nederlandse niet-tropische rondhoutbalans (inclusief brandhout) - 1996 (x 1000 m³ met schors)

Import totaal	519	Verbruik Nederland	1276
Oogst*	1171	Export totaal	410
		Voorraadmutatie	4
Totale beschikbaarheid	1690	Totale behoefte	1690

* Berekend volgens: Oogst = verbruik + export - import ± voorraadmutatie

Dit Bos en Hout Bericht geeft een schets van de rondhoutbalans met beschikbaarheid en behoefte aan niet-tropisch rondhout. Tropisch hardhout blijft volledig buiten beschouwing. Achtereenvolgens komen aan bod: de rondhoutbalans, Nederlands verbruik, buitenlandse verwerking en herkomst.

RONDHOUTBALANS

Dit overzicht is opgesteld met gegevens uit de BIS-enquête over verbruik, import en export. Hieruit blijkt dat de totale oogst uit het Nederlandse bos in 1996 met ruim 10 procent is gedaald van 1,31 miljoen m³ in 1995 naar 1,17 miljoen m³. In 1996 haalde de Nederlandse houtverwerkende industrie ongeveer 65% van de houtbehoefte uit het Nederlandse bos en werd ongeveer 35% geïmporteerd uit met name de ons omringende landen.

NEDERLANDS VERBRUIK NIET-TROPISCH RONDHOUT

Na een opleving in 1995 is het rondhoutverbruik in 1996 weer gedaald tot op het niveau van enkele jaren geleden. Het verbruik daalde ten opzichte van 1995 met 125.000 m³ (- 9%) tot in totaal 1,28 miljoen m³ (figuur 1). Voor 1997 verwacht de rondhoutverwerkende industrie een verdere afname naar 1,23 miljoen m³ (-50.000 m³).

Deze daling komt voor rekening van

plaats te vinden, achter grenen (323.000 m³) en vuren (292.000 m³). Voor 1997 verwachten de houtverwerkers een verdere daling tot 254.000 m³.

Het verbruik van niet-tropisch rondhout is te verdelen in zes hoofdsortimenten: zagerijhout, klompenhout, fineerhout, vezelhout, paalhout en brandhout. Op ieder hoofdsortiment volgt hieronder een toelichting.

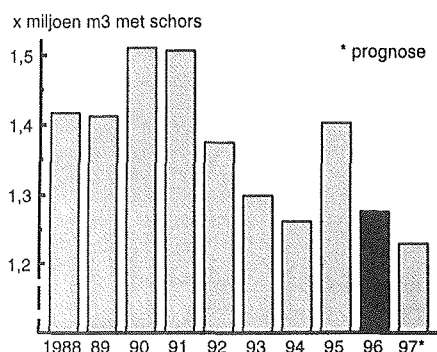
Zagerijhout

Zagerijen verbruikten in 1996 622.000 m³ rondhout (figuur 2). Dit is een flinke daling ten opzichte van 1995. Toen was het verbruik 730.000 m³. Het verbruik bereikte hiermee de laagste waarde sinds 1989. De grootste klappen vielen voor de houtsoorten populier en lariks. De terugval in het verbruik van populier is al ingezet in het begin van de jaren '90. Deze terugval wordt al vele jaren voorzien door de houtverwerkende industrie. De verwachte afnemende beschikbaarheid speelt hierbij zeker een rol. Populieren worden in toenemende mate vervangen door andere boomsoorten met een beter (natuur)imago. Bij de evaluatie van de Regeling Stimulering Bosuitbreiding op Landbouwgrond is bijvoorbeeld gebleken dat er een verschuiving optreedt naar meer langzaam groeiende loofbomen. Van de aanvragen in 1993 had 65% betrekking op snelgroeiende loofbos (voornamelijk populier), terwijl dit in 1995 nog maar 23% was. Populieren zijn echter karakteristiek

hebben er ook toe geleid dat alternatieven voor produkten van populierenhout een kans krijgen. Dit is met name het geval bij klossen, waar populieren voor een groot deel vervangen is door gerecycled hout (geperste klossen). De concurrentie van deze geperste klossen zijn mede de oorzaak voor het sluiten van een middelgrote populierenzagerij. Zoals deze verwerker zei: "populier heeft zichzelf uit de markt geprijsd".

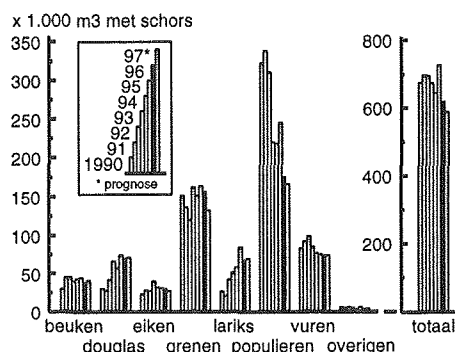
Van de totale behoefte aan zagerijhout kwam in 1996 ongeveer 28 procent uit het buitenland (figuur 3).

Na de verfijning van de BIS-enquête is het ook mogelijk geworden om het zagerijhout te verdelen in zaaghout met een diameter groter dan 25 cm en kist- en profielhout met een diameter kleiner dan 25 cm. In totaal verwerkten de Nederlandse zagerijen 337.000 m³ zaaghout en 285.000 m³ kist- en profielhout. Gebleken is dat loofhout voornamelijk gebruikt wordt voor zaaghout: 86 tot 89%. Naaldhout wordt door de zagerijen daarentegen voor het overgrote deel gebruikt voor kist- en profielhout. Vuren wordt van de naaldhoutsoorten relatief het meest gebruikt voor zagerijhout (48%), gevolgd door douglas (34%), lariks (28%) en grenen (25%). Opvallend hierbij is een relatief groot deel van het verbruikte vuren wordt geïmporteerd (53%), tegenover douglas 0,1%, grenen 13% en lariks 0,3%. Hieruit kan geconcludeerd worden dat ongeveer

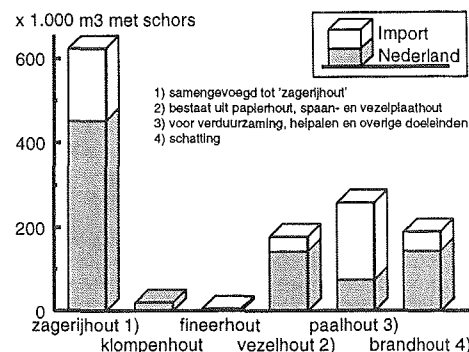
Figuur 1

Rondhoutverwerking (excl. tropisch rondhout) in Nederland

Figuur 2

Rondhoutverbruik door zagerijen

Figuur 3

Herkomst van in Nederland verwerkt rondhout (excl. tropisch hout)

vrijwel alle houtsoorten, met uitzondering van vuren en grenen. De grootste daling is geconstateerd bij populieren (-23%) en lariks (-17%). Lariks heeft vanaf 1991 een continue stijging in het verbruik laten zien tot 115.000 m³ in 1995. In 1996 is deze trend doorbroken met een daling tot 95.000 m³. De populier laat een ander beeld zien. Nam het verbruik van populierenhout in het begin van de jaren negentig gestaag af, in 1994 en 1995 krabbelde het verbruik weer omhoog naar 344.000 m³. In 1996 is het verbruik van populierenhout echter weer fors gedaald tot 265.000 m³. Was de populier in 1995 nog de meest gebruikte houtsoort, in 1996 is hij pas op de derde

voor het Nederlandse landschap en hebben door hun snelle groei en de geschiktheid van populierenhout voor tal van toepassingen vaak een relatief hoog rendement. Deze criteria lijken echter geen doorslaggevende rol te kunnen spelen bij de soortenkeuze bij bosuitbreiding en aanleg van landschappelijke beplantingen. Op dit moment wordt de terugval in het verbruik van populierenhout echter voornamelijk verklaard door prijstechnische redenen. De prijzen voor populierenrondhout zijn dusdanig hoog dat houtverwerkers deze prijzen niet willen betalen met als gevolg dat de populieren niet geoogst worden. De hoge prijzen

70% van het Nederlandse douglas en lariks wordt ingezet voor de productie van kist- en profielhout. Ongeveer de helft van het vurenhout wordt ingezet voor zaaghout en ongeveer de helft wordt geïmporteerd. Het is verleidelijk om te veronderstellen dat het geïmporteerde vurenhout met name ingezet wordt voor zaaghout en het Nederlandse vurenhout voor het laagwaardigere kist- en profielhout, maar de BIS-enquête geeft hierover jammer genoeg geen uitsluitsel. Hiervoor zou de enquête nog gedetailleerder moeten worden en dat is voor de meeste bedrijven ongewenst en niet haalbaar.

Klompensector

De klompensector is dit jaar niet geënkquêteerd, aangezien besloten is om deze, aan weinig verandering onderhevige, sector één maal in de drie à vier jaar te enquêteren. Vorig jaar verwachtte men 20.000 m³ rondhout te verwerken voor de productie van klompen. Ongeveer 85% hiervan is populierenhout.

Fineerhout

De stijging van de inzet van fineer- en afrolhout in 1995 is in 1996 weer helemaal teniet gedaan. De inzet van fineerhout is zelfs op een dieptepunt aangekomen met slechts 6.200 m³. Hiervoor is echter een duidelijke reden aan te geven. Twee bedrijven, die samen goed waren voor bijna 70% van de fineerproductie, hebben hun bedrijfsactiviteiten in de eerste helft van 1996 gestopt. Voor beide bedrijven bleken nieuwe investeringen geen rendement op te kunnen leveren. Het importeren van kant en klaar fineerhout uit bijvoorbeeld Italië bleek goedkoper dan het zelf produceren. Voor de komende jaren betekent dit dat het rondhoutgebruik voor fineerproductie ongeveer 3.500 m³ zal bedragen.

Vezelhout

Vezelhout is een verzamelnaam voor de sortimenten papierhout en spaan- en vezelplathout. De papier- en kartonindustrie zet uitsluitend papierhout in, terwijl de fabrikanten van plaatmaterialen allebei kunnen gebruiken.

stabiliseren rond 70% van de totale grondstofinzet. De inzet van op de vrije markt gekochte pulp is in 1996 sterk gestegen tot 592.000 ton (+23%). Het merendeel van deze pulp is op een chemische wijze geproduceerd (92%). De gestegen inzet van marktpulp is voor een groot deel gecompenseerd door een daling van de inzet van eigengemaakte pulp (-16%).

In 1996 werd 125.000 ton eigengemaakte pulp ingezet, hetgeen 4% van de totale grondstofinzet voor papier en karton is. De eigengemaakte pulp wordt in Nederland met name gebruikt voor de productie van krantenpapier en vouwkarton. Eigengemaakte pulp wordt zowel geproduceerd van rondhout als van chips. In 1996 is in totaal 176.000 m³ rondhout (-17%) en 125.000 m³ chips (-13%) ingezet (figuur 4 en 5). Alleen vuren, grenen en populieren worden ingezet voor de papier- en kartonproductie. De inzet van douglas is sinds 1993 volledig stilgezet. Opvallend is het feit dat vrijwel de gehele daling van de inzet van rondhout ten koste is gegaan van de inzet van grenen-rondhout (-37.000 m³).

Plaatmateriaal

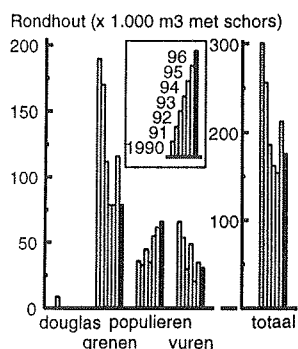
Er zijn op het moment slechts enkele Nederlandse plaatfabrikanten die rondhout en resthout gebruiken in hun productieproces. Ze verwerken het tot houtwolcementplaat of cementspaanplaat. De totale productie van deze materialen neemt sinds 1992 gestaag af. In 1996 is in

aanwezig, waarvoor ook hoge prijzen betaald worden. De vraag die dan direct opkomt is uiteraard: "Waarom komt dit hout niet uit het Nederlandse bos?". Op deze vraag is niet eenvoudig een antwoord te geven, maar het zal gezocht moeten worden in de kwaliteit van het Nederlandse hout, het kapbeheer, sorteren van rondhout enzovoort.

Paalhout bestaat uit lange en korte (perkoenen) palen voor verduurzaming, lange palen voor heipalen en korte, niet verduurzaamde paaltjes. Hieronder volgt voor elk van deze categorieën een toelichting.

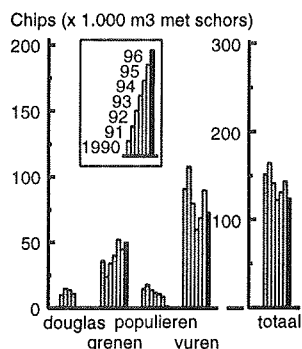
Verduurzaming

De inzet van perkoenen en ander rondhout in de verduurzamingssector vertoont sinds 1992 grote schommelingen (figuur 6). In 1996 was er sprake van een lichte stijging naar 114.000 m³ zonder schors (+5%). De inzet van grenen daalde met 4.000 m³, maar deze daling werd volledig opgevangen door een stijging van de inzet van vuren met 11.000 m³. De strenge milieueisen voor houtverduurzamers lijken op het moment geen invloed meer te hebben op de totale productie van verduurzaamd paalhout. De houtverduurzamers kunnen voldoen aan de huidige normen. Mochten deze normen verder aangescherpt worden, dan zal dit zeker invloed hebben op de productie van verduurzaamde palen. Op het moment ontbreekt het aan echte alternatieven. De

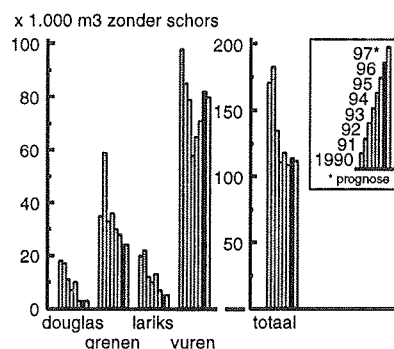
Figuur 4

Verbruik rondhout door de papier- en kartonindustrie

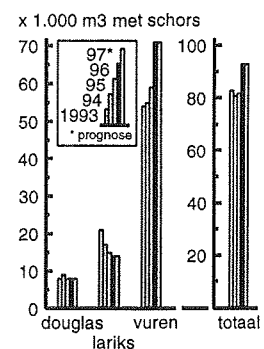
Figuur 5

Verbruik chips door de papier- en kartonindustrie

Figuur 6

Verbruik rondhout door houtverduurzamingsbedrijven

Figuur 7

Verbruik heipalen

Papier en karton

De totale productie van papier en karton is volgens de Vereniging van Nederlandse Papier- en kartonfabrieken (VNP) in 1996 vrijwel gelijk gebleven aan de productie in 1995, namelijk 2,99 miljoen ton. Er zijn echter wel enkele verschuivingen opgetreden in de grondstoffeninzet. De grondstoffeninzet is onder te verdelen in drie groepen: oud papier, marktpulp en eigengemaakte pulp.

De inzet van oud papier is ten opzichte van 1995 vrijwel op hetzelfde niveau gebleven met 2,11 miljoen ton (-0,6%). De inzet van oud papier lijkt zich de laatste jaren te

totaal 1.600 m³ rondhout en 5.200 m³ resthout verbruikt, hetgeen een daling betekent van 18% ten opzichte van 1995. Één producent is in 1996 afgestapt van de inzet van rondhout. Dit heeft echter niet tot gevolg gehad dat de inzet van resthout is gestegen. Het resthout bestaat voornamelijk uit koppen van heipalen en houtblokjes.

Paalhout

In totaal is ongeveer 262.000 m³ rondhout verbruikt voor de productie van palen. Opvallend is dat maar liefst 70% van het paalhout afkomstig is van import, voornamelijk uit België en Duitsland. In deze landen is volop gesorteerd paalhout

inzet van niet verduurzaamde paaltjes (vuren, robinia etc.) is weliswaar gestegen, maar dit heeft slechts het gat in de groter wordende markt opgevuld. Wellicht dat toekomstige alternatieven wel invloed zullen hebben op de markt voor verduurzaamde palen. De producenten veronderstellen zelf dat het verbruik ook in 1997 op hetzelfde niveau zal blijven.

Heipalen

De stijgende lijn in het verbruik van heipalen heeft zich in 1996 voortgezet. In 1996 is in totaal 93.000 m³ douglas, lariks en vuren ingezet voor de productie van heipalen (figuur 7). Producenten van

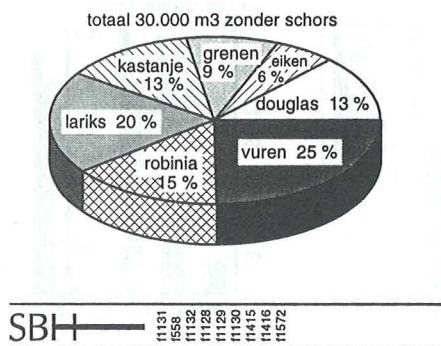
heipalen zien voor de toegenomen interesse voor houten heipalen twee belangrijke redenen, namelijk het overheidsbeleid om 20% meer hout in de bouw te gebruiken en het verbeterde imago van houten heipalen. Het milieuvriendelijke karakter van houten heipalen heeft de interesse voor houten heipalen sterk doen toenemen. Hierdoor kon tegelijkertijd een eind worden gemaakt aan de ideeën van veel projectontwikkelaars dat houten heipalen zowel kwalitatief als prijstechnisch minderwaardig zouden zijn aan betonnen heipalen.

Overige palen

Dit sortiment is in 1996 wederom flink gestegen. Werd er in 1994 nog 13.000 m³ en in 1995 21.000 m³ verbruikt, in 1996 is dit al opgelopen tot 30.000 m³ (figuur 8). De stijging is voornamelijk toe te schrijven aan robinia, kastanje, eiken, vuren en grenen. Door de stijgende vraag naar niet-verduurzaamde palen zijn steeds meer houtverwerkende bedrijven palen gaan produceren en verhandelen.

Brandhout

Brandhoutverbruik is lastig te peilen, want een groot deel van de afzet vindt rechtstreeks plaats van de boseigenaar naar de consument. Een schatting van de SBH komt uit op ongeveer 190.000 m³, voornamelijk eiken en beuken. Dit cijfer is verkregen door koppeling van drie

Figuur 8

Verbruik overige, niet verduurzaamde, palen

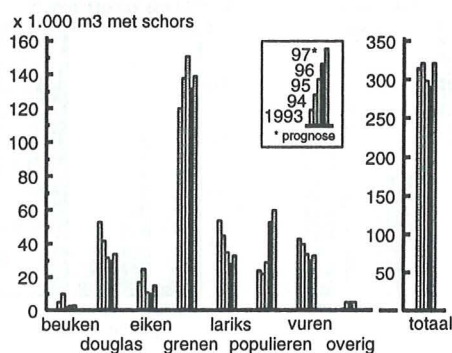
rondhout (kist- en profielhout, zaaghout, fineerhout en paalhout). In totaal is in 1996 ongeveer 391.000 m³ industrieel rondhout geëxporteerd.

Vezelhout

De industriële rondhoutexport bestaat grotendeels uit vezelhout (75%). De vezelhoutexport is net als in 1995 iets teruggelopen (figuur 9). Was de export in 1994 nog 322.000 m³ en in 1995 299.000 m³, in 1996 bedroeg de export van vezelhout 291.000 m³ (-3%). Voor deze (geringe) afname is geen duidelijke reden te geven. Het sluiten van een spaanplaatfabriek, net over de grens, zou hiermee te maken kunnen hebben. Waren de exporteurs vorig jaar nog somber gesteld over de toekomst, dit jaar zijn ze weer wat optimistischer. De verwachtingen zijn dat de export van vezelhout in 1997 weer zal stijgen tot 322.000 m³.

Overige rondhoutsortimenten

De industriële rondhoutexport van de overige sortimenten bestaat uit: kist- en profielhout (21%), zaaghout (2%), paalhout (2%) en fineerhout (1%). De totale export van deze sortimenten bedroeg in 1996 99.100 m³. Het overgrote deel bestaat uit kist- en profielhout (82.100 m³). Ten opzichte van 1995 is de export van dit sortiment flink gestegen (+30%). De export van zowel fineerhout als zaaghout is gedaald tot respectievelijk 3.900 m³ (-41%) en 6.700 m³ (-27%). De export van paal

Figuur 9

Export van vezelhout

HERKOMST

Nederlandse houtoogst

De Nederlandse houtoogst is in 1996 ruim 10 procent afgenomen tot 1,17 miljoen m³. De Nederlandse rondhoutexport steeg weliswaar met 2 procent, maar de houtverwerkende industrie gebruikte beduidend minder Nederlands rondhout.

Invoer

De cijfers over de invoer (inclusief doorvoerhandel) komen uit de BIS-enquête, met uitzondering van de gegevens over brandhout. Die komen van het CBS. De totale invoer van niet-tropisch rondhout is 519.000 m³. Een verdeling naar sortimenten levert de volgende rangorde op: paalhout (183.000 m³), zagerijhout (171.000 m³), vezelhout (116.000 m³), brandhout (46.000 m³) en fineer hout (3.000 m³).

CONCLUSIES

- Het totale verbruik van niet-tropisch hardhout is ten opzichte van 1995 gedaald met 9% tot in totaal 1,28 miljoen m³.
- De grootste dalingen in het verbruik zijn voor rekening van populier en lariks. Het verbruik van populier zakte met 23% tot 265.000 m³ en lariks met 17% tot 95.000 m³.
- Voor volgend jaar verwacht de Nederlandse houtverwerkende industrie nogmaals aan daling van het verbruik van rondhout met 50.000 m³.
- De grootste veranderingen in het rondhoutverbruik van 1996 zijn aangetroffen bij de zagerijen en de papier- en kartonindustrie. Het verbruik van rondhout door zagerijen is gedaald met 15% tot 623.000 m³. Populieren (-28%) en lariks (-20%) waren daar de grote verliezers. Het verbruik van rondhout en chips door de papier- en kartonindustrie is gedaald met 17%, hetgeen verklaard kan worden door de toegenomen inzet van marktpulp.
- De export van vezelhout is licht gedaald naar 291.000 m³ (-3%). De export van de overige rondhoutsortimenten is daarentegen sterk gestegen met 30% naar 99.000 m³.
- In 1996 is de Nederlandse houtoogst met ruim 10% gedaald naar 1,17 miljoen m³.

ir. P.A.G. Jansen

©Stichting Bos en Hout - ISSN: 1382-1113

gegevens: het rondhoutverbruik in de Nederlandse rondhoutverwerkende industrie, de Nederlandse houtoogst en de netto-invoer van brandhout.

BUITENLANDSE VERWERKING

De totale Nederlandse niet-tropische rondhoutexport bedroeg in 1996 410.000 m³, verdeeld over industrieel rondhout (391.000 m³) en brandhout (19.000 m³).

Export van industrieel rondhout

Het industrieel rondhout is onderverdeeld in vezelhout voor de spaanplaatindustrie en papier- en kartonproductie en overig

hout is in 1996 gestegen met 56% naar 6.400 m³. Het aandeel van deze rondhoutsortimenten is relatief gezien klein en het aanbod dermate versnipperd dat bij navraag vaak geen eenduidige redenen aan te geven zijn voor veranderingen in de grootte van de export.

Export van brandhout

Bij het ter perse gaan van dit Bos en Hout Bericht waren nog niet alle handelsstatistieken van het CBS binnen. De export van brandhout is daarom herleid uit de CBS-statistieken van 1995: ongeveer 19.000 m³.

SBH STICHTING BOS EN HOUT

Stichting Bos en Hout
Bosrandweg 5
Postbus 253,
6700 AG Wageningen
tel.: 0317 - 424666
fax: 0317 - 410247
E-mail: mail@sbh.nl